

Література:

1. Давнис В. В., Тинякова В. И. Доминирующие в современных условиях принципы управления / В. В. Давнис, В. И. Тинякова // Весник ВГУ. Экономика и управление. – 2010. – № 4. – С. 52–54.
2. Иванова-Швец Л. Н. Управление персоналом / Иванова-Швец Л. Н., Корсакова А. А., Тарасова С. Л. – М.: ЕАОИ, 2008. — 200 с.
3. Кулыгина И.А. Управление персоналом / Кулыгина И.А., Коширин Н.А., Пименов Д.Ю. – Челябинск: ЮУрГУ, 2007 – 106 с.
4. Управление персоналом организации / [Бакаева И.А., Ворожейкин И.Е., Захаров Д.К. и др.] ; под ред. А.Я. Кибанова. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 638 с.

УДК 631.151.4

НАУКОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МІЖГАЛУЗЕВИХ ВІДНОСИН В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Томілін О.О., к. с.-г. н., доцент

Полтавська філія Європейського університету

В статті досліджено наукові засади розвитку міжгалузевих відносин в агропромисловому комплексі. Розкриті основні проблеми розвитку міжгалузевих відносин, розкрито основні методологічні принципи господарського механізму. Визначено перспективні напрями удосконалення формування міжгалузевих економічних відносин.

The article investigates the scientific basis of interdisciplinary relations in agriculture. The basic problem of interbranch relations, the basic methodological principles of the economic mechanism. Perspective matter of intersectoral economic relations.

Постановка проблеми. На сучасному етапі відбуваються трансформаційні зміни, як у зв'язку з недостатніми темпами економічного розвитку, так і наявністю стагнаційних та кризових явищ в економіці та аграрній сфері на основі змін міжгалузевих економічних відносин на підприємствах агропромислового комплексу. Дослідження глибинних процесів міжгалузевих відносин є важливим елементом для розуміння тенденцій та напрямів розвитку національної економіки, формування адекватної політики. Саме з цих процесів виникає необхідність методологічного з'ясування природи нееквівалентності міжгалузевого обміну, його витоків, обґрунтування шляхів зменшення негативних наслідків в галузях і сферах агропромислового комплексу. Незважаючи на те, що аналіз міжгалузевих економічних відносин завжди був одним із головних завдань економічної науки, актуальність даної проблеми значно зростає на сучасному етапі розвитку економіки.

Проблеми розв'язання системи міжгалузевих зв'язків, як свідчить досвід економічно розвинених країн світу, сприяє підвищенню ефективності функціонування всіх галузей агропромислового комплексу. Проблема міжгалузевих економічних відносин між сільським господарством та іншими галузями економіки країни виникла ще за радянських часів. У країнах колишнього радянського блоку агропромислове виробництво регулювалося за допомогою прямих (централізоване затвердження обсягів виробництва та розподіл інвестицій між галузями АПК; обов'язкове фінансування галузей з державного

бюджету; виконання планів поставки продукції тощо) та опосередкованих (встановлення рівня цін; регулювання рівня доходів підприємства; регулювання зовнішньо торгівельних зв'язків) регуляторів. Невирішені проблеми у цій сфері зумовлює необхідність деяких змін методологічного підходу до розгляду міжгалузевих відносин: від теоретичних основ до проектування відповідних заходів та оптимальної моделі, яка буде поєднувати економічне підґрунтя з формами організаційного забезпечення. Але проблема настільки важка і складна, що потребує подальшого дослідження та практичних рекомендацій по удосконаленню системи міжгалузевих економічних відносин в агропромисловому комплексі взагалі та в його складових окремо. Проблеми формування та регулювання нееквівалентних міжгалузевих відносин потребують детального вивчення та дослідження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичну сутність основ міжгалузевих відносин, нееквівалентного міжгалузевого обміну, їх генезису і форм прояву досліджувались провідними вченими-економістами: Березіною Л.М., Валентиновим В.Л., Гагалюком Т.В., Гайдуцьким П.І., Милько І.П., Нестерчуком Ю.О., Саблуком П.Т., Ситником В.П., Черчиком Л.М., Шпичаком О.М. та ін. Формування міжгалузевих відносин в аграрному секторі економіки знайшли своє відображення в наукових працях : Андрійчука В.Г., Березівського П.С., Зіновчука В.В., Ільчука М.М., Мацибори В.І, Трегобчука В.М., Саблука П.Т., Яценко В.М. та інших. Питанням розвитку агропромислового комплексу присвячені роботи багатьох вчених-економістів, чільне місце серед них посідають праці: Бакая С. С., Бойка В. І., Кісіля М. І., Коденської М. Ю., Лукінова І. І., Лобаса М. Г., Овсянікова О. В., Пасхавера Б. Й., Перегуди В. Л., Саблука П. Т., Сіренко Н. М., Сторожука О. О., Червена І. І., Шпикуляка О.Г. та ін.

Постановка завдання. Головним завданням по формуванню системи міжгалузевих відносин в аграрній сфері економіки є оптимальний підбір взаємопов'язаних галузей, раціональний підбір галузей та підприємств зі спільними фінансовими інтересами із дотриманням відповідних пропорцій між ними, ефективним природно-географічним розміщенням продуктивних сил. Процес реформування агропромислового комплексу зумовлює необхідність формування нової системи економічних відносин в агропромисловій сфері. Розвиток агропромислового комплексу вимагає удосконалення методології дослідження міжгалузевих відносин: від теоретичної інтерпретації явища необхідно перейти до безпосереднього проектування моделей ефективності міжгалузевих відносин. Формування системи міжгалузевих відносин є головною ознакою економічної організації агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковою засадою становлення та розвитку міжгалузевих відносин є причинність. Причинність як особливий вид взаємозв'язку явищ дійсності сягає своїм корінням у взаємодію, виражає його зв'язок зі змінами, які вона викликає. У зв'язку з тим, що матеріальні утворення представляють собою відносно стійкі системи руху, вони не просто співіснують, а впливають один на одного і викликають один в одному відповідні зміни. Взаємодія тих чи інших матеріальних утворень по відношенню до ви-

никаючих у взаємодіючих утвореннях змін буде виступати в якості причини, а самі зміни – як сліdstва. Якщо ця взаємодія не позбавляє самостійності виступаючих в нього утворень, то вона являє собою зовнішню причину по відношенню до виникаючих змін. Дослідники марксистсько-ленінської діалектики [5, с. 120] вважають, що причина – це взаємодія матеріальних утворень, яка викликає відповідну зміну в них, а наслідок – це зміни, що виникають під взаємодіючих матеріальних утвореннях в результаті їх взаємодії. Оскільки всі матеріальні утворення представляють собою відносно стійкі системи руху і в силу цього є активними, впливають один на одного і викликають відповідні зміни, остільки причинно-наслідковий зв'язок охоплює всі матеріальні утворення, то саме він є формою вираження внутрішньої активності матерії [1; 3], формою зв'язку спрямованої взаємодії [7; 4]. Разом з тим, деякі буржуазні філософи заперечують об'єктивність причинно-наслідкового зв'язку, вважають, що він характерний тільки для мислення, для взаємозв'язку понять, представляє собою вид пояснення, що передбачається тієї чи іншої теорії. “Причинність, – пише, наприклад, Браун, – є вид пояснення, а не щось, що існує в самій природі. І намагатися знайти це щось, що пов'язує причину і наслідок, – означає здійснювати категоріальну помилку. Причинні пояснення можливі тому, що ми маємо теорії, за допомогою яких намагаємося зрозуміти навколишній світ. Ми бачимо світ в термінах цих теорій” [9; 10]. Найважливішою характеристикою причинно-наслідкового зв'язку, як відомо, є тимчасова послідовність: причина, завжди в часі наступає раніше сліdstва. Будучи взаємодією елементів, що становлять цілісне матеріальне утворення, або відносно самостійних матеріальних утворень, причина починає діяти, тобто виконувати свої функції тоді, коли сліdstво відсутнє. Сліdstво з'являється пізніше. Щоб воно з'явилося, необхідний час, протягом якого взаємодіють реальності викличуть один в одному певні зміни. Іншими словами, потрібен певний (у кожному окремому випадку свій) інтервал часу, перш ніж те чи інше взаємодія дасть результат. Якби між взаємодією і його результатом (відповідними змінами) не було певного тимчасового інтервалу, не було б ніякої історії, ніякого розвитку. Тоді все здійснилося б в одну мить, в нескінченно далекому минулому або розчинилося б у безперервному потоці змін, що виключає будь-яку стійкість, а разом з цим якісну визначеність. Між тим матерія існує в розчленованому на окремі відносно стійкі, якісно певні матеріальні утворення та стану вигляді. Останні в результаті взаємодії переходять один в одного і в нові відносно стійкі стани: всі ці переходи являють собою, ланки розгортаються від справжнього до майбутнього причинно-наслідкових ланцюгів. Деякі автори стверджують, що причина і “передуює сліdstву, і існує з ним одночасно”. Висунувши таке становище, автори пояснюють: “Перетворення одного явища в інше являє собою розвивається в часі процес, при якому нове явище (наслідок) співіснує з згасаючим явищем (причиною) протягом всього матеріального процесу взаємодії” [8, 6]. Класичним, неперевершеним зразком дослідження об'єкта і його взаємозв'язку як органічного цілого служить “Капітал” К.Маркса. Саме в “Капіталі” спосіб сходження від абстрактного до конкретного та їх взаємозв'язок представлені в найбільш розвиненому вигляді.

На економічну незалежність нашої держави сьогодні активно впливає агропромисловий комплекс, який належить до міжгалузевих формувань економіки. Однією з найгостріших проблем агропромислового комплексу є те, що сільське господарство, роблячи значний внесок в розвиток держави, несе непропорційну частку витрат, які пов'язані з цим розвитком. Найважливіша невирішена проблема, яка стримує розвиток агропромислового комплексу, є не відпрацьованість міжгалузевого економічного механізму господарювання, який забезпечував би прибутками всю галузеву структуру АПК. Внаслідок специфічних умов сільськогосподарського виробництва сільське господарство має менші прибутки ніж в інших галузях, термін обігу капіталу становить більше року, а в інших галузях і сферах набагато менше. Саме це призвело до зниження ефективності галузі та до значного спаду виробництва.

Думка більшості дослідників збігається в тому, що забезпечення еквівалентності міжгалузевих відносин має ґрунтуватися на вільному ціноутворенні в поєднанні з державним регулюванням. За даними В.Л. Валентинова встановлено, що державне регулювання має доповнюватися стихійною еволюцією інституційної структури АПК у напрямі вдосконалення пропорції міжгалузевого обміну [2].

Наше дослідження свідчить, саме рівень розвитку міжгалузевих відносин формують в сучасних умовах стратегічну основу сталого економічного зростання сільського господарства країни. Незважаючи на те, що аналіз міжгалузевих економічних відносин завжди був одним із головних завдань економічної науки, актуальність даної проблеми значно зростає на сучасному етапі розвитку економіки. Основними проблемами розвитку міжгалузевих відносин є:

- вдосконалення напрямів в сфері ціноутворення на сільськогосподарську продукцію;

- не відпрацьованість економічного механізму господарювання для всіх галузей агропромислового комплексу. Основною причиною, на наш погляд, є не відпрацьованість механізму безпосереднього господарювання при якому всі галузі агропромислового комплексу мали б однакові стартові умови, не відпрацювання механізмів захисту економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників. Фінансування сільського господарства в сучасних умовах здійснюється у формі нееквівалентного міжгалузевого обміну. Представники аграрного сектора, як правило, демонструють свою неспроможність відстоювати свої соціальні та економічні інтереси, як це вдало роблять представники бізнесово-посередницьких структур. На нашу думку, до основних методологічних принципів господарського механізму доцільно віднести:

- еквівалентність міжгалузевого обміну;
- рівноправність і різноманітність форм власності;
- державне регулювання АПК;
- самотійність господарських суб'єктів;
- економічну відповідальність, зацікавленість, ризик;
- соціальну захищеність сільських працівників.

Вважаємо, що основними економічними категоріями, які характеризують міжгалузеві відносини є: міжгалузеві зв'язки, підприємство, синергія, диверсифікація, інтеграція, кооперація, кадри, інвестиції та галузь.

Висновки. Перспективним напрямом удосконалення формування міжгалузевих економічних відносин є створення оптимальної моделі, яка поєднує систему економіки та агропромислового комплексу. Найбільш ефективною формою міжгалузевих відносин в аграрній сфері є вертикальна координація, яка не тільки усуває нееквівалентність у міжгалузевих відносинах, а й сприяє прискореному процесу відповідних структурних змін в агропромисловому комплексі. Формування обґрунтованих та економічно справедливих міжгалузевих відносин в аграрній сфері є визначальною передумовою розвитку ринкової економіки.

Література:

1. Аскин Я.Ф. Философский детерминизм и научное познание. – М. – 1977.
2. Валентинов В.Л. Регулювання міжгалузевих відносин у системі аграрної політики. – К.: ІАЕ, 2003. – 332 с.
3. Введенев М.Ф., Сачков Ю.В. Проблема стилей мышления в естествознании. – М. – 1971.
4. Грязнов Б.С. Логика. Рациональность. Творчество. – М. – 1982.
5. Диалектическая логика / Под ред. З.М. Оруджева, А.П. Шептулина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 298 с.
6. Рожин В.П., В.И. Ленин и проблемы материалистической диалектики. – Л. – 1970.
7. Сейфуллаев Р.С. Концепция причинности и их функции в физике Новосибирск. – 1973.
8. Чусовитин А.Г. Взаимодействие и причинность в физике. – В кн.: Современный детерминизм и наука. – Новосибирск. – 1975.
9. Brown H.J. Problem Changes in science and philosophy. – Metaphilosophy, Oxf., 1975, vol. VI, N 2.
10. Jouari J.-P. La dialectique objective et son apperience metaphysique. Cahiers du Centre d Etudes et de Recherches Marxiste. P., 1977, N 137.

УДК 631. 153

ВЫБОР РАЦИОНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСА АГРОТЕХНИЧЕСКИХ ОПЕРАЦИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНФОРМАЦИИ ДИСТАНЦИОННОГО ЗОНДИРОВАНИЯ ЗЕМЛИ

Федякина Т. Е., аспирант

Институт технической механики НАН Украины и НКА Украины

Разработан методический подход к выбору экономически и экологически обоснованных технологических операций, направленных на повышение урожайности озимой пшеницы, с использованием данных дистанционного зондирования Земли.

Methodical approach to the selection of the economically and environmentally sound manufacturing operations to raise the level of winter wheat by the use of Earth remote sensing information was developed.

Постановка проблемы. Озимая пшеница в Украине является одной из ведущих зерновых культур, посевы которой ежегодно занимают площади около 6 млн. га. Поэтому достижение высокого и стабильного уровня ее производства является важной задачей агропромышленного комплекса (АПК) страны.